

فهرست

۲۸	فعل	۴	انواع «ی»
۳۳	نهاد و گزاره	۵	انواع «و»
۳۴	شیوه بلاغی	۶	انواع «-»
۳۵	مسند	۷	انواع «را»
۴۰	مفعول	۹	گروه اسمی و هسته
۴۲	متمم	۱۰	شاخص
۴۴	نقش ضمیر پیوسته	۱۱	صفات هفت گانه
۴۵	قید	۱۳	وابسته های پسین (صفت)
۴۷	نقش های تبعی	۱۶	وابسته های پسین (مضاف الیه)
۵۲	ساختار جمله	۱۸	انواع ترکیب
۵۵	حرف ربط	۱۹	وابسته و وابسته
۵۸	جمله ساده و غیر ساده	۲۰	ممیز
۶۰	نظام معنایی زبان	۲۱	نمودار وابسته و وابسته
۶۵	انواع «ان» و «-ک»	۲۲	نوع وابسته و وابسته
۶۶	نکات پراکنده	۲۴	شمارش تعداد جمله ها
۶۹	سؤالات ترکیبی	۲۵	منادا
۷۴	ضمیمه ها	۲۶	حذف

انواع «و»

بیاموزیم

(۱) بین : می آید.

(۲) بین : می آید.

(۳) :

جوانی و زیبایی ام رفت و آمد / ضعیفی و پیری و بی دست و پای

(۴) :

(۵) :

حل کنیم

۳- در همه گزینه‌ها به جز گزینه ... «و» عطف و ربط، هر دو، وجود دارد.

(۱) دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف / ای خضر پی خجسته مددکن به همتم

(۲) فتنه‌انگیزی و خون ریزی و خلقی نگرانت / که چه شیرین حرکاتی و چه مطبوع کلامی

(۳) دمام درکش ای سعدی شراب صاف و دم درکش / که با مستان مجلس درنگیرد زهد و پرهیزت

(۴) برآمیزی و بگریزی و بنمایی و بربایی / فغان از قهر لطف اندود و زهر شکرآمیزت

دکتر علیرضا جعفری
مدرس ادبیات فارسی کنکور

جمال و زینت انسان به دانش است و هنر / ...

مفعول

مفعول گروه اسمی است که پس از آن نشانه ی «را» وجود داشته باشد یا بتوان این نشانه را به آن افزود. مفعول در جواب «چه چیزی را؟» یا «چه کسی را؟» یا «چه کاری را؟» می آید. برای یافتن مفعول در جمله، به اعتماد نکنید و فقط به نکته مهم:

پدرم غصه می خورد.

نکته طلایی:

مفعول با دو ساختار در جملات دیده می شود:

الف) با «را»

«را» همیشه نشانه مفعول نیست ..... رجوع کنید به مبحث انواع «را»

ب) بدون «را»

• به شکل

• به شکل

• به شکل

دکتر علیرضا جعفری
مدرس ادبیات فارسی کنکور

نظام معنایی زبان

زبان یک دستگاه است و ارزش دقیق معنایی عناصر آن در ارتباط با سایر عناصر بهتر درک می شود. معمولاً کلمات به تنهایی حامل پیام یا معنایی کاملاً روشن نیستند و باید در زنجیره ی سخن قرار گیرند. به عنوان مثال معنای واژه ی «سیر» را تنها با استفاده از دو شیوه ی زیر می توان دانست:

(۱) قرار دادن آن در یکی از جملات زیر:

- سیر هم مثل پیاز بدبو است.
- هر سیر حدوداً ۷۵ گرم است.
- سیر بخور تا گرسنه نمایی.
- رنگ دیوار را آبی سیر زدند.

(۲) توجه به رابطه های معنایی: هر چند در برخی موارد یافتن معنا به این سادگی نیست.

- ترادف: (سیر و پیرنگ)
- تضاد: (سیر و گرسنه)
- تضمن: (سیر و گیاه)
- تناسب: (سیر و پیاز)
- نکته مهم: (شبکه معنایی)

۱۱۱- به ترتیب، با توجه به کدام روابط معنایی می توان به معنای واژه ی «شیر» در ابیات زیر دقیق تری برد؟

الف) به جز آزار ما را زو چه رنگ است / که با ما روز شیر و شب پلنگ است
ب) کرد پشتم کمان و کام چو تیر / کرد رویم چو قیر و موی چو شیر

- (۱) تناسب - تناسب (۲) ترادف - تناسب (۳) تضمن - تضاد (۴) تناسب - تضاد

۱۱۲- در کدام گروه واژه، رابطه معنایی واژه ها، با سایر گروه ها، متفاوت است؟

- (۱) آسمان و ماه، دریا و ماهی، شعر و قصیده
(۲) تفوق و برتری، عقده و گره، صواب و صلاح

- (۳) حیوان و چنگال، آشپزخانه و چاقو، رمضان و تشنگی
(۴) خانواده و همسر، مدرسه و تخته سیاه، پادگان و سرباز

انواع «ان» و «ک»

بیاموزیم!

(۱) «ان»

گیلان	نوبهاران / بامدادان	کوهساران / مردگان
خروشان	جانان / بابکان	کوهان
	ساسان / مهمان	آشتی کنان
		(۲) «-ک»
مردک	طفلک	شاخک / اتافک
نرم نرمک	عروسک / پشمک / پولک	حسنک / بابک
سفیدک / زردک	سنگک / بادبادک	بهترک / پیشترک

حل کنیم!

۱۱۵- مفهوم «ان» در کدام واژه ها به ترتیب «نشانه جمع، صفت فاعلی، نسبت، پسوند

زمان» است؟

- (۱) روندگان ، سخن سرایان، گیلان، خزان
 (۲) مردان، کیان، سپندان، سپیده دمان
 (۳) سخنگویان، گرگان، کوهان، بامدادان
 (۴) نیاکان، خرامان، بابکان، نوبهاران

۱۱۶- کاربرد پسوند «ک» در کدام گزینه با سایر گزینه ها متفاوت است؟

- (۱) موش پرسید این کمانک چیست / تله خندید کان کمان قضاست
 (۲) آشیان داشت بر آن دامن دشت / زاغکی زشت و بداندام و پلشت
 (۳) از بامک آن بلندخانه / کس روز عمل نکرد پرواز
 (۴) چو موی سر از مرزبان باز کرد / بدو مرزبان نرمک آواز کرد

موالات ترکیبی

حل کنیم!

۱۲۳- باتوجه به رباعی زیر همه گزینه ها کاملاً درست هستند؛ به جز:

«از باغ جمالت آگه ار بودی گل / این راه پر از خار نپمودی گل

با این همه خارها که در پی دارد / چون آمد و چون رفت بدین زودی گل»

- (۱) چهار ترکیب وصفی و یک اضافه تشبیهی در ابیات یافت می شود.
- (۲) گل در دو مصراع نقش نهادی و در یک مصراع نقش مفعولی دارد.
- (۳) سه مصراع به شیوه بلاغی و یک مصراع به شیوه عادی سروده شده است.
- (۴) در رباعی فوق «سه جمله سه جزئی» و «دو جمله دو جزئی» یافت می شود.

۱۲۴- در کدام ابیات به ترتیب «معطوف، حذف فعل، ممیز، بدل» آمده است؟

(الف) یاد باد آنکه چو یاقوت قح خنده زدی / در میان من و لعل تو حکایت ها بود

(ب) شد آنکه اهل نظر بر کناره می رفتند / هزار گونه سخن در میان و لب خاموش

(ج) برو معالجه خود کن ای نصیحت گو / شراب و شاهد شیرین که را زبانی داد؟

(د) دفتر دانش ما جمله بشوید به می / که فلک دیدم و در قصد دل دانا بود

- (۱) الف، ج، ب، د (۲) الف، د، ج، ب (۳) ج، الف، ب، د (۴) د، الف، ب، ج

۱۲۵- باتوجه به بیت زیر، کدام موارد کاملاً درست است؟

«گیرند مردم دوستان، نامهربان و مهربان / هر روز خاطر با یکی ما خود یکی داریم و بس»

(الف) در بیت دو «واو» عطف وجود دارد. (ب) یک مسند در بیت وجود دارد.

(ج) در بیت یک نقش تبعی یافت می شود. (د) در بیت یک صفت مبهم به چشم می خورد.

- (۱) الف، ب (۲) الف، ج (۳) ب، د (۴) ج، د